

DE MUNT

Welkom in de Munt

De Munt is het oudste als zodanig in gebruik zijnde Logegebouw van Nederland en heeft een zeer lange geschiedenis. Reeds in de veertiende eeuw wordt er in de bronnen voor het eerst melding van gemaakt. Omstreeks 1367 gaf Albrecht van Beieren, graaf van Holland, opdracht om een munt in Dordrecht te vestigen. Deze munt ontwikkelde zich geleidelijk tot de officiële Munt van Holland. In 1555 gaf Karel V opdracht het gebouw volledig te vernieuwen. Het poortje aan de Voorstraat herinnert nog aan deze gebeurtenis. Met de komst van de Fransen in 1795 kwam er voorlopig een einde aan de muntslag in Dordrecht. In 1806 werd de Munt van Holland officieel opgeheven. Hierdoor kwam het gebouw leeg te staan en moest naar een nieuwe bestemming worden gezocht. Het zou echter nog 31 jaar duren, voordat de Vrijmetselarij er haar intrede zou doen.

In 1811 vatte een aantal Vrijmetselaren het idee op om in Dordrecht een eigen Loge op te richten. Omdat Nederland toentertijd door de Fransen bezet was, werd besloten aan het Grand-Orient (Grootoosten) in Parijs toestemming te vragen. Besloten werd om de nieuwe werkplaats 'La Flamboyante' (de Vlammeende Ster) te noemen en de kleuren korenbloemblauw en goudgeel te dragen. Het zou echter nog tot 16 oktober 1812 duren, voordat de Loge officieel werd geïnstalleerd. Aangezien de maçonnieke jaartelling in 4000 voor Christus begint, werd dit dus 5812.

In de beginperiode kwamen de leden van 'La Flamboyante' in de Waag bijeen. Geleidelijk voldeed dit koffiehuis niet meer en werd naar een andere behuizing uitgekeken. Daarbij viel het oog op de Munt. In 1836 wist de Voorzittend Meester, Jan Schouten, een aantal lokalen in het Munt-complex aan te kopen. Direct daarna werd met de verbouwing begonnen, zodat op 16 oktober 1837 het nieuwe Logebouw officieel in gebruik kon worden genomen. Tot mei 1940 zouden de Broeders de Loge in de Munt blijven bezoeken. Met de komst van de Duitse bezetter brak een inktzwarte periode voor de Vrijmetselarij aan. In september 1940 werden het gebouw en de bezittingen in beslag genomen en werd de openbare beoefening van de Vrijmetselarij verboden. Het zou tot mei 1945 duren, voordat het licht weer in de duisternis ging schijnen. Een periode van wederopbouw brak daarmee ook voor 'La Flamboyante' aan.

In de negentiende eeuw vertoonde de Loge een geleidelijke groei van het ledental. Over het geheel genomen kan gesteld worden dat ze in die tijd een elitair karakter bezat, waar rangen en standen een rol speelden. Alle Broeders waren in naam gelijk, echter verschillen moesten er zijn. Het zou tot in de tweede helft van de twintigste eeuw duren, voordat er een duidelijke 'democratiseringsbeweging' was waar te nemen. Vrijmetselaars uit alle lagen van de bevolking meldden zich aan, waardoor het idee dat de afkomst van een Broeder van geen belang is echt werkelijkheid werd. Op dit moment telt 'La Flamboyante' ruim 50 leden.

Ondanks verschillende verbouwingen in de loop der jaren bevinden heden ten dage gedeelten van het gebouw zich in grote trekken nog in hun oude staat. Het ademt daarom soms een sfeer uit alsof de tijd heeft stil gestaan. Een sfeer die de leden of Broeders van 'La Flamboyante' aanspreekt, aangezien al ruim anderhalve eeuw velen van hen op vrijdagavond plegen te zeggen: *Ik ga naar de Munt.*

DE MUNT

Een rondgang door het gebouw

Alle maçonnieke vertrekken bevinden zich op de eerste verdieping. Via een massieve eikenhouten trap komt u op een overloop. Deze ruimte wordt overheerst door een groot glas-inloodraam. Het is ontworpen door de bekende glazenier A.C. (Toon) Berg, die lange tijd in Dordrecht gewoond heeft. Het raam was een geschenk van de Johanna Heilinastichting ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan van Loge 'La Flamboyante' in 1962. De stichting was door Simon Marinus Hugo van Gijn in het leven geroepen naar aanleiding van zijn 50-jarig Vrijmetselaarschap in 1922. Ze had tot doel behoeftige weduwen van Vrijmetselaren financieel te ondersteunen. Van Gijn vernoemde de stichting naar zijn echtgenote, Johanna Heilina Roodenburg. Wanneer het licht achter het glas brandt, betekent dit dat de Broeders van 'La Flamboyante' weer bijeen zijn. Dit is iedere vrijdagavond in de maanden september tot en met juni.

Het glas-in-loodraam

Het raam zit vol maçonnieke bouw- en lichtsymboliek en valt eigenlijk in drie delen uiteen, namelijk een boven-, midden- en ondergedeelte. Helemaal bovenaan ziet u links het wapen van Holland en rechts ervan het wapen van Dordrecht, alsmede een tekst met de aanleiding voor het maken van het raam. Daaromheen zijn de twaalf tekens van de dierenriem afgebeeld, die verwijst naar de parallel tussen de Loge en het heelal. Het is dan ook niet verwonderlijk dat vervolgens links de zon en rechts de maan met sterren aangetroffen worden. Beide zijn een onderdeel van de lichtsymboliek, die een belangrijke plaats inneemt in de Vrijmetselarij. De winkelhaak die zowel in gelijkbenige als ongelijkbenige vorm voorkomt, is het symbool voor rechtvaardigheid en haaksheid. Onder de zon is een passer en onder de maan een winkelhaak afgebeeld. Passer en winkelhaak zijn gezamenlijk het symbool voor de gehele Vrijmetselarij als Broederschap. Bovendien is de passer in de bouw één van de belangrijkste meetwerktuigen voor het ontwerpen van een bouwwerk. De steekpasser wordt gebruikt om afstanden te meten en uit te zetten en om maten over te nemen of te controleren. De passer is daarom in de Vrijmetselarij het symbool voor maat houden, het betrachten van matigheid.

Tenslotte treft u in het bovengedeelte nog een tempel met zeven treden en zeven pilaren aan, alsmede een voorstelling van de werkplaats van de Vrijmetselaar met de kolommen J en B, de geblokte vloer, de zuivere kubiek met een opgeslagen bijbel en de troon van de Voorzittend Meester. Het betreft de tempel van Salomo of van volmaking, een zinnebeeldige voorstelling van de volmaakte mensheid. De tempel kan door een trap met zeven treden bestegen worden. Ook de kolommen J en B verwijzen naar de tempel van Salomo. De betekenis ervan staat beschreven in de boeken Koningen en Kronieken. De geblokte vloer is het symbool van de eenheid van tegendelen, zoals goed en kwaad, liefde en verdriet: de positieve en negatieve krachten waaraan wij in het leven zijn blootgesteld.

In het middengedeelte ziet u links Johannes de Doper en rechts Johannes de Evangelist. Beiden zijn schutpatroon van de Vrijmetselarij. De naamdagen van deze beschermheiligen, respectievelijk 24 juni en 27 december, worden nog ieder jaar in een Open Loge herdacht. De Johannessen spelen een belangrijke symbolische rol in de ritualen: de Doper is de wegbe-reider van het licht (Jezus) en de Evangelist degene die getuigt van het licht dat gekomen is. In het midden is een steenhouwer bezig met hamer en beitel een ruwe steen te bewerken. Vrijmetselaar is een onjuiste vertaling van het Engelse 'Freemason', wat eigenlijk steenhouwer betekent. De ruwe steen is een zinnebeeldige voorstelling van de onvolkomenheid van de mens en het object waaraan de Leerling Vrijmetselaren werken.

Verder staan in het midden nog een waterpas, troffel en vierentwintigdelige maatstok afgebeeld. Het waterpas is het symbool voor de gelijkwaardigheid van alle mensen en het instrument om te controleren of een vlak evenwijdig is aan een stilstaand wateroppervlak. De troffel is het symbool voor de broederlijke liefde en het instrument om mortel, het verbind-

DE MUNT

dende element op te brengen. De maatstok is het symbolische werktuig voor de Vrijmetse-
laar om zijn beschikbare tijd in te delen, daarbij zinspelend op de 24 uren van de dag. Onder
deze werktuigen bevindt zich nog een koord met negen knopen, een bouwsymbool. Met dit
koord is men namelijk in staat zonder andere hulpmiddelen een rechte hoek te maken, met
andere woorden, het leert de mens zich in een rechte verhouding tot zijn medemens te
plaatsen. Boven het waterpas en de troffel is tenslotte een vijfpuntige vlammeende ster of
flamboyant met het alziend oog afgebeeld. De vijfpuntige ster of pentagram is het universele
symbool voor harmonie en gezondheid. Op het raam ontbreekt één belangrijk bouwwerktuig
en maçonniek symbool, namelijk het schietlood. Met dit instrument wordt de juiste stand van
verticale (loodrechte) vlakken gecontroleerd. Het is tevens het symbool van oprechtheid en
rechtschapenheid.

In het onderste gedeelte staat een aantal symbolen dat verwijst naar de vergankelijkheid
van de mens (een doodshoofd, brandende kaars en zandloper), de onvergankelijkheid (zout)
en overvloed (brood en korenaren). Het raam wordt afgesloten met een tekst over de schen-
ker.

Rechts van de overloop bevinden zich vertrekken die niet toegankelijk zijn. Het betreffen de
'kamer van overdenking', die een belangrijke functie vervult bij het inwijdingsritueel tot
Leerling, de bestuurskamer met de vroegere bedstee van de zoon van Jan Schouten en de
keuken, waar de Broedermalen na afloop van de Open Loges worden bereid. Vrijmetselaren
komen namelijk in twee soorten bijeenkomsten bijeen: in Open Loge en in comparitie. Aan-
gezien de Vrijmetselarij een besloten Broederschap is, kunnen deze bijeenkomsten alleen
door (ingewijde) Vrijmetselaren worden bezocht. Tijdens de comparities wordt door één van
de leden een voordracht of bouwstuk gehouden, dat na afloop eventueel door de aanwezigen
wordt besproken. In Open Loge komen alle Broeders in rok of smoking bijeen en wordt er
een ritueel opgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn de inwijding van een Leerling, de herden-
king van een overleden Broeder of de viering van de naamdagen van onze schutspatronen
Johannes de Doper en Johannes de Evangelist.

De biljartkamer

Links van de overloop bevindt zich eerst de biljartkamer. Deze naam herinnert nog aan de
periode tussen 1880 en 1940 toen hier een groot biljart stond en de Broeders van 'La Flam-
boyante' vooral naar de Loge kwamen om te biljarten. Nu doet deze ruimte met name dienst
als vergaderruimte voor kleine gezelschappen en rookkamer. De schoorsteenmantel is tij-
dens de laatste restauratie in haar originele staat teruggebracht. De beide ramen zien uit op
de grote binnentuin met daarin een aantal oude bomen.

In de biljartkamer bevinden zich twee vitrinekasten. In deze kasten staat onder andere een
aantal maçonnieke glazen of kanons die tijdens het Broedermaal worden gebruikt. Bovendien
liggen er schootsvellen of voorschoten, één van de kledingstukken, naast de witte hand-
schoenen, waarmee de Vrijmetselaar zich tijdens een Open Loge kleedt. Rechts aan de muur
hangt een kopie van het charter van Keulen. Deze oorkonde in maçonniek geheimschrift zou
in 1535 opgesteld zijn en moest bewijzen dat er reeds in de zeventiende eeuw een Vrijmet-
selaarsloge in Nederland zou hebben bestaan. Het stuk blijkt vals te zijn. Daarnaast treft
men aan deze muur nog een schilderij aan van een driemaster, de 'Grootmeester Nationaal'.
Dit herinnert aan de tijd van Jan Schouten: in de negentiende eeuw werden in opdracht van
(Dordtse) Vrijmetselaren verschillende schepen op zijn werf in de omgeving van de Hoogt
gebouwd. Ook traden ze geregeld gezamenlijk als reder op.

De biljartkamer wordt door een dubbele vouwdeur van de voorhof afgescheiden. Deze ruimte
wordt gebruikt voor het houden van de comparities en de Broedermalen. Het grootste ge-
deelte van het meubilair werd na de Tweede Wereldoorlog aangeschaft. De Duitse bezetter
had het Logegebouw namelijk leeggeroofd. Slechts wat kleine bezittingen zijn na 1945 te-
ruggevonden.

DE MUNT

De voorhof

Rechts aan de muur hangen drie schilderijen. Het eerste is een portret van Jan Schouten (1786 - 1852), één van de oprichters van 'La Flamboyante'. In het dagelijkse leven was hij scheepsbouwer en reder. Schouten heeft een belangrijke rol in de Dordtse Vrijmetselarij gespeeld. Van 1819 tot zijn dood in 1852 was hij Voorzittend Meester van 'La Flamboyante'. Daarnaast was hij vele jaren gedeputeerd Grootmeester Nationaal, met andere woorden plaatsvervangend voorzitter van de Nederlandse Orde. Een marmeren borstbeeld van hem bevindt zich in de uiterste hoek van de voorhof aan de rechterzijde.

In het midden hangt het portret van dr. Jan Geest, gekleed met een schootsvel van één van de hogere, niet blauwe graden. Geest was van 1920 - 1952 Voorzittend Meester en in het dagelijks leven docent en directeur van de gemeentelijke HBS. Het schilderij werd hem bij zijn 25-jarig voorzitterschap aangeboden.

Het laatste schilderij aan de rechterzijde is een portret van Arnoldus Jan Schouten, zoon van Jan Schouten en opvolger van zijn vader als Voorzittend Meester (1852 - 1873). Op de tussenmuur achter de stoel van de Voorzittend Meester hangt een portret van Adriaan van der Werff van Zuidland, de eerste Voorzittend Meester van 'La Flamboyante'. Hij is slechts enkele maanden in functie geweest.

Aan de linkerkant van de voorhof vallen vooral twee grote schilderijen op. Het zijn de portretten van de houthandelaar Simon Marius Hugo van Gijn (1848 - 1937) en zijn echtgenote Johanna Heilina Roodenburg. Ze zijn van de hand van de bekende kunstenaar Willy Sluiter. Van Gijn was Voorzittend Meester van 1894 tot 1920. Daarnaast is hij elf jaar Grootmeester van de Orde van Vrijmetselaren geweest en heeft een belangrijke rol in het maatschappelijk leven gespeeld. Zo heeft Van Gijn vele jaren zitting gehad in de Dordtse gemeenteraad en in de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Tussen de twee portretten hangt een negentiende eeuwse prent van prins Frederik, de broer van koning Willem II, die de Orde ruim 65 jaar als Grootmeester heeft geleid. Bovendien valt aan deze zijde van de voorhof nog een fraai maçonniek staand horloge op.

De werkplaats

Boven de dubbele deur naar het volgende vertrek, de tempel of werkplaats, staan de voor de Vrijmetselaar zeer belangrijke woorden 'Ken u zelve'. Deze tekst kon men ook bij de poort van het Griekse orakel van Delphi aantreffen. Op de ringvormige deurklopper zijn de letters G.:H.:L.: afgebeeld. Deze staan voor de bijbelse triade Geloof, Hoop en Liefde. In de tempel staan boven de deur de letters W.:K.:S.: die een afkorting zijn van Wijsheid, Kracht en Schoonheid. Op de binnenzijde van deur vindt men een weergave van de vier belangrijkste alchemistische symbolen aarde, water, lucht en vuur. In de tempel waar de Open Loges worden gehouden, treft men vele voorbeelden van de lichtsymboliek aan. Wat direct opvalt, zijn de geblokte vloer en de twee kolommen met de letters J.: en B.: die de toegangspoort tot de tempel van Salomo symboliseren. Het azuren plafond of gewelf is niet alleen met gewone sterren versierd maar ook met de Vlamme Ster, het symbool van Loge 'La Flamboyante'. Verder zijn er verwijzingen naar de zon en maan, de tekens van de dierenriem en een keten van liefdeknoopen, symboliserend de wereldomspannende Broederschap van de Vrijmetselarij.

Achterin de werkplaats bevindt zich op een verhoging de stoel van de Voorzittend Meester met daarboven een verlicht alziend oog. Aangezien de vier windrichtingen een belangrijke rol in de symboliek innemen, wordt deze plek het oosten genoemd. De tempel wordt dus vanuit het westen betreden. De pilaren werden door Jan Schouten geleverd en zijn van oorsprong scheepsmasten. In de timpanen boven de vier zijdeuren staan halfcirkelvormige, symbolische voorstellingen. Men ziet er de bijenkorf, het symbool van de ordening in de natuur en de samenleving en van de gemeenschappelijke sociale arbeid; de uil (het symbool van wijsheid) die een gevleugelde zandloper overziet, het teken van de vergankelijkheid en het voortgaan van de tijd; de uil die de tafelen der wet of tien geboden overziet en een gelijkzij-

DE MUNT

dige driehoek met de letter G omgeven door een slang die zichzelf in de staart bijt (een ouroboros), het symbool van de eeuwigheid en onsterfelijkheid.

De zwart-witte vloer is een symbolische weergave van goed en kwaad, voor- en tegenspoed en licht en donker. Tijdens de Open Loges ligt in het midden van de werkplaats omgeven door drie kandelaars het tableau, waarop op zinnebeeldige wijze de essentie van de Vrijmetselarij is weergegeven. Op de vloer bevindt zich tevens een zuivere kubiek. De steen die perfect past in de tempel van levende bouwstenen (de mensheid) en die elke Vrijmetselaar, werkende aan de ruwe steen (hijzelf), ooit hoopt te houwen. In Open Loge ligt op de kubiek een op het Johannes-evangelie opengeslagen bijbel. Dit bijbelboek is de Vrijmetselaar zeer dierbaar, aangezien er vele verwijzingen naar het licht in voorkomen.

De meesterkamer

Links van de voorhof bevindt zich nog een laatste vertrek, de zogenaamde meesterkamer. Deze ruimte is van een barok stucplafond voorzien en wordt tegenwoordig nog maar zelden gebruikt. Hier worden namelijk de meestervergaderingen gehouden, die slechts door de Meesters bijgewoond mogen worden. Aangezien het aantal zaken waarover alleen Meester Vrijmetselaars een besluit kunnen nemen beperkt is, wordt de meesterkamer meestal maar twee of drie keer per jaar voor een half uurtje 'bewoond'. In de vitrines treft u een aantal schootsvellen aan. Aan de muur hangen vooral achttiende eeuwse prenten die een beeld geven van hoe men in die tijd dacht dat de Vrijmetselarij beoefend werd.

Tenslotte bevinden zich beneden: het trappenhuis, een garderobe en de tuin- of Evert de Veerkamer. Dit laatste vertrek is vernoemd naar de Voorzittend Meester Evert J. de Veer, die de Loge in de jaren 60 heeft geleid. De kamer geeft toegang tot de binnentuin en wordt gebruikt als vergaderruimte voor kleinere gezelschappen. Daarnaast herbergt ze de Logebibliotheek, die uit een aantal maçonnieke werken bestaat. De tuinkamer, die niet te bezichtigen is, heeft nog een originele schoorsteenmantel met spiegel.

Hoewel er nog veel meer over het gebouw en de Vrijmetselarij is te vertellen, is hiermede toch een einde gekomen aan de rondgang.

VRIJMETSELARIJ: EEN INDRUK

Vrijmetselarij: voor velen iets onbekends en mysterieus; een geheim genootschap met symbolen en ritualen waar vooral vroeger door de overheid en kerk fel tegen opgetreden werd.

Vrijmetselarij: voor sommigen een levenshouding die heel veel betekent, omdat zij een beroep doet op het positieve, het creatieve denken van de mens. Vrijmetselaren gaan namelijk uit van een algemene broederschap van alle mensen en van een vast vertrouwen in het bestaan van een orde der dingen. Een orde die haar oorsprong vindt in wat men de Opperbouwmeester des Heelals noemt; een benaming die voortkomt uit bijbelse, Griekse en middeleeuwse voorstellingen.

De Vrijmetselaarsloges van nu vinden hun oorsprong in de ambachtelijke of operatieve Loges uit de Middeleeuwen. Deze Loges van handwerklieden streefden met de bouw van gotische kerken en kathedralen een kunstvorm van de grootst mogelijke zuiverheid en oorspronkelijkheid na. De neergang van de kerkbouw, mede veroorzaakt door de godsdiensttwisten in de zestiende en zeventiende eeuw, deed de werkplaatsen, de Loges dus, op het Europese continent wegwijnen. In Engeland en Schotland bleven de Loges daarentegen in stand doordat men niet-ambachtslieden opnam. Het zijn deze symbolische steenhouders - Vrijmetselaar is een onjuiste vertaling van het Engelse 'Freemason' - die de ambachtelijke Loges in de achttiende eeuw hebben omgevormd tot de symbolische of speculatieve Loges.

Op 24 juni 1717 besloten vier symbolische Loges uit Londen een Grootmeester te kiezen. Zij aanvaardden daarmee een gezag dat boven hen stond en de naam van Grootloge of Grootoosten kreeg. 1717 wordt daarom als het geboortjaar van de huidige Vrijmetselarij beschouwd. In de loop van de achttiende eeuw verspreidde de nieuwe organisatievorm zich geleidelijk over de gehele wereld. De Vrijmetselarij heeft echter vooral weerklank gevonden in die landen die tot het voormalige Britse imperium behoorden. De Engelse Loges tellen op dit moment ongeveer 600.000 leden en de Schotse 300.000. Het ledenaantal in de Verenigde Staten, waar elke staat zijn eigen Grootloge heeft, bedraagt ruim 3.000.000 en bijvoorbeeld in Australië ruim 250.000.

De geleidelijke overgang van de ambachtelijke naar de symbolische Vrijmetselarij, zoals die in Engeland plaatsvond, ontbrak op het Europese continent. Omstreeks 1725 deden de Loges in hun symbolische vorm ook hier voorzichtig hun intrede. Echter rond die tijd waren de meeste ambachtelijke Loges op het continent reeds ter ziele. De Vrijmetselarij belandde daardoor in een vacuüm. Toch wist ze met name in Frankrijk, Nederland en de Scandinavische landen al snel een stevige basis te verkrijgen. De oudste, onafhankelijke grootmacht, die als zodanig door Londen werd erkend, was de Grote Loge van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden (1770). Na de Franse tijd wijzigde ze haar naam in de Orde van Vrijmetselaren onder het Grootoosten der Nederlanden.

In 1999 telde de Nederlandse Orde ongeveer 6.000 leden, verdeeld over ruim 140 Loges. De meeste daarvan bevinden zich in de Randstad. De afgelopen jaren hebben nieuwe Loges zich met name in de overige delen van het land gevestigd. De Orde droeg in de loop der eeuwen ook het hare bij aan de verspreiding van de Vrijmetselarij over de gehele wereld. In haar naam werden Loges gesticht in Nederlands-Indië (Indonesië), Suriname, de Nederlandse Antillen, India, Ceylon (Sri Lanka), Zuid-Afrika, Brazilië en China. Van deze Loges zijn er op dit moment nog zestien over.

Aangezien er geen overkoepelend internationaal bestuursorgaan bestaat, hoeft de Nederlandse Orde alleen aan haar leden verantwoording af te leggen. Ze onderhoudt echter vriendschappelijke betrekkingen met meer dan honderd andere grootmachten, verspreid over de gehele wereld. Zij hebben met elkaar gemeen dat hun werkwijze en uitgangspunten op dezelfde grondbeginselen gebaseerd zijn. Deze zijn door de Engelse predikant James Anderson in 1723 in de zogenaamde Oude Plichten vastgelegd en hebben nog niets aan kracht en actualiteit verloren. Dat de Vrijmetselarij zich op eeuwenoude tradities baseert, is onder

VRIJMETSELARIJ: EEN INDRUK

andere na te gaan in het Cultureel Maçonniek Centrum 'Prins Frederik' in Den Haag, waar zich één van de grootste en kostbaarste maçonnieke bibliotheken ter wereld bevindt. Deze bibliotheek is ook voor niet-Vrijmetselaren te raadplegen.

Na deze beknopte geschiedenis van de Vrijmetselarij zal nu een belangrijke maar ook zeer moeilijke vraag aan de orde komen, namelijk Wat is nu eigenlijk Vrijmetselarij? Deze vraag is moeilijk te beantwoorden, omdat iedere Vrijmetselaar er zijn eigen zienswijze en beleving, gebaseerd op zijn persoonlijke ervaringen, aan zal geven.

Iedere Vrijmetselaar, in de Loge Broeder genoemd, zal in elk geval antwoorden dat Vrijmetselarij geen geloof is maar een levenskunst die beoefend wordt. Die beoefening vindt plaats in een werkplaats, ook wel Loge genoemd. Eén van de belangrijkste doelen daarbij is het aankweken, bevorderen en in de praktijk brengen van de Broederschap. Een kenmerk van deze Broederschap is dat men de goede kanten van de medemens leert inzien en zijn kritiek vooral op zichzelf richt: het 'ken u zelve' en 'op u komt het aan' staan centraal. Hierdoor zullen hopelijk op den duur de bestaande scheidsmuren tussen de mensen wegvallen. Een Vrijmetselaar heeft daarom ook de opdracht om datgene wat hij in de Loge leert, daarbuiten - in de maatschappij - in praktijk te brengen.

Het streven om een beter mens te worden, speelt dus al eeuwenlang een belangrijke rol in de Vrijmetselarij. Toch is er in de loop der eeuwen veel veranderd. Het begrip arbeid is echter bij de Vrijmetselaar altijd centraal blijven staan; een arbeid waarmee hij nooit klaar komt. Het gaat daarbij namelijk niet om gewoon werk maar om het bewerken van de ruwe steen, die hij zelf is. Bij het omvormen van deze steen tot een zuivere kubiek, die past in de tempel van levende bouwstenen (de mensheid), wordt gebruik gemaakt van symbolen en ritualen.

De symboliek van de Vrijmetselaar is bovenal de bouw- en lichtsymboliek. Dit is geschiedkundig natuurlijk goed te verklaren. Waren vroeger hamer, beitel, waterpas, schietlood, passer en winkelhaak de werktuigen van de ambachtelijke steenhouwers om het materiaal te bewerken en het resultaat te toetsen, thans zijn het de symbolen waarmee de huidige Vrijmetselaar werkt en die op verschillende plaatsen in het Logegebouw worden aangetroffen. De oorsprong van de Vrijmetselarij is ook terug te vinden in de drie (blauwe) graden waarin gewerkt wordt, namelijk die van Leerling, Gezel en Meester. Globaal kan gesteld worden dat in die drie graden de Vrijmetselaar op zinnebeeldige wijze getoond wordt hoe de weg is die iedereen heeft te gaan, hoe hij staat tegenover zichzelf, zijn medemens en de Opperbouwmeester des Heelals.

Het gebruik van symbolen schept tevens de mogelijkheid om zaken individueel te interpreteren. Onvruchtbare discussies, waartoe het gebruik van definities en verklaringen in woorden vaak leidt, worden daarmee voorkomen. Dankzij deze mogelijkheid en verscheidenheid van interpretatie vinden mensen van geheel verschillende levens- en maatschappijbeschouwing elkaar in de Loge. Mensen die elkaar anders wellicht nooit ontmoet zouden hebben.

In de Broederschap gaat het dus vooral om dit elkaar vinden. In de Loge wordt daarom bewust gewerkt aan het aankweken van een bepaalde levenshouding, namelijk verdraagzaam zijn, waarbij het respecteren van de eigenaardigheden en meningen van de ander, zonder deze wellicht te delen, essentieel is. Een levenshouding bovendien die zich niet beperkt tot een reactie op of een zich aanpassen aan de buitenwereld, maar gedragen wordt door een eigen kijk op de zin der dingen en het zelfstandig zoeken naar de eigen waarheid. En ook bij dit zoeken zijn de symbolen en ritualen weer van grote betekenis en zeer nuttige hulpmiddelen.

In de afgelopen eeuwen hebben bekende, zoals Johann W. Goethe, Jacob van Lennep en Wolfgang A. Mozart, maar nog veel meer onbekende Vrijmetselaars gewerkt aan hun streven

VRIJMETSELARIJ: EEN INDRUK

een beter mens te zijn en daarmee naar een betere mensheid. Gelet op de wereldgeschiedenis is dit een zeer moeizame arbeid doch allen blijven vol vertrouwen 'bouwen met wijsheid en kracht om te komen tot schoonheid'.

Tenslotte nog het antwoord op twee belangrijke vragen: Voor wie is Vrijmetselarij bestemd? en Hoe wordt men Vrijmetselaar?

Vrijmetselarij is voor mannen van 21 jaar en ouder, die bewuster willen leven, die geen genoeg wensen te nemen met materialisme zonder meer, die gevoel hebben voor symbolen en ritualen en natuurlijk voor de doelstellingen van de Vrijmetselarij.

Vrijmetselaar wordt men door zich aan te melden als kandidaat, hetzij bij de Loge in uw woonplaats of in de omgeving daarvan, hetzij bij het grootsecretariaat van de Orde van Vrijmetselaren onder het Grootoosten der Nederlanden.

Voor meer informatie kunt u onze internetsite raadplegen: www.flamboyante.nl.

